

Forord

I gennem årene har Nordiske Udkast bragt videnskabelige arbejder, som baserer sig på kritiske kvalitative studier af forskellige sammenhænge i praksis. Det begrundes vi i den nære analyses betydning for at forstå bevægelser og udvikling i praksis. I tråd hermed bringer vi tre empiriske artikler, en fra et psykiatrisk bosted, en fra en daginstitution, samt en om uddannelses- og erhvervsvejledning i skolen. De problematiserer på hver deres måde forskellige aspekter ved regulering af praksis og benytter dertil nære analyser af praksis' sammensathed. Ofte opfattes sådanne analyser som hverdagslige og ateoretiske. Kritiken bunder for os i, at der ligger forskellige opfattelser af, hvad en god teori er. Derfor er det vigtigt at fortsætte med diskussioner om udbygning af teoretiske standpunkter. Vi har i den forbindelse mulighed for at bringe to artikler, der diskuterer betydningen af konkrete teoretiske tilgange. Den ene artikel diskuterer hvorfor det er nødvendigt i analyser af køn og etnicitet at åbne for mere end de undersøgte fænomener. Den anden artikel giver en tosidig bestemmelse af situeret generalisering: for forfatteren er der tale om en forening af empiriske partielle fænografiske beskrivelser og analytiske begreber, der åbner mulighed for at overvinde beskrivelsernes partialitet.

Sarah Kierkegaard Jensen og Jacob Klitmøller stiller det modsætningsfyldte spørgsmål: kan ens ønske om at destabilisere kategorierne køn og etnicitet bevirke, at forskeren fastholder kategorierne? Forfatterne henter eksempler frem fra kritisk etnografisk forskning, som de udlægger som, at forskerne fastholder

den etnografiske problematik, når de interviewede unge åbner op for andre dimensioner i deres liv. De argumenterer for, at vi skal blive i børnenes hverdag, "Ikke blot inddrage børnene som ligeværdige informanter ... og inddrage deres stemmer i vores analyser. Forskningen skal også være åben for, at hverdagen (måske) ser anderledes ud, end vores forventninger om den – at børnenes institutionsliv måske er mere kompliceret end vi forestiller os."

Ernst Schraube argumenterer for, at det er teorier, der gør forskellen, når man udfører situerede kritiske analyser. Han diskuterer begrebet analytiske strategier, som han forstår som overordnede tilrettelæggelser af analyser baseret på teoretiske begreber. Han gennemgår, som han ser den, en udvikling i psykologikritik fra 60'erne og frem. Under studenterrøret blev psykologien kritiseret for at støtte samfundsmæssige særinteresser, og der blev argumenteret for, at den skulle forkastes, andre gav en kritik af dens samfundsmæssige brug, og andre ville ombygge psykologien til en situeret og samfundsmæssigt forbundet begribelse af psykologiske fænomener i hverdagens praksis. Ernst Schraube åbner op for begreber, der situeret undersøger mennesker i sociale problemer, og ender med en tosidig bestemmelse af situeret generalisering. For det første udgøres den af detaljerede *fænografiske beskrivelser* af de undersøgte fænomener set fra de forskellige, involverede parter perspektiver, for det andet bygger situeret kritik også på en teoretisk informeret *konstruktiv-analytisk dimension* med en række grundbegreber. Disse åbner muligheden for at overvinde par-

tielle perspektiver og inkorporere væsentlige aspekter ved den refererede realitet.

Cristina Munck's artikel 'Når vurderinger af børneliv mindsker børns og professionelles fælles rådighed' er en revideret udgave af hendes phd forsvar med baggrund i afhandlingen *Den flertydige vuggestuepraksis – hvordan små børn arrangerer det fælles*'. Her har forfatteren taget udgangspunkt i spørgsmålet: 'Hvordan muliggøres børns fællesskabelse i vuggestuen, hvor inklusionsbestrebelselser og tidlig opsporing udgør et vilkår i det pædagogiske arbejde?' Artiklen præsenterer dette arbejde og fokuserer på betydningen af de aktuelle politiske krav om tidligt at evaluere og vurdere børns deltagelse. Analyserne peger på at sådanne krav kan begrænse børns indflydelse og bidrag i vuggestuens hverdagsarrangementer bl.a. andet på den måde, at de opleves som forstyrrelser samt skaber tvivl i relation til vurderingerne. Tvivl kan i hverdagens praksis muliggøre udforskning, men særlig i forbindelse med overgang til børnehave oplever pædagogerne et krav om at overkomme tvivl og levere 'sikker viden'. Analyserne forfølger yderligere dette spørgsmål ind i det tværfaglige samarbejde, som her ikke ser ud til at kunne bidrage med udvikling af rådighed i forhold til dette vurderingsarbejde.

Birgitta Frello og Anne Mia Steno tager udgangspunkt i fortællinger om en person, som bor på et socialpsykiatrisk bosted for mennesker med psykiske problemer. Det illustreres, hvordan denne tales frem af ham selv og af hans omgivelser, og herigennem belyses, hvordan forhandlinger og konstruktioner af livsfortællinger sker socialt, i dialog og i en forhandling mellem mange forskellige aktører. Forfatterne fremhæver dels denne grundlæggende multivokalitet, og dels hvordan hovedpersonen kommer til at tvivle på sine egne minder, hvorved der spørges til hvordan rammer, kontekster og andre aktører bidrager til

skabelsen af individets fortællinger og dermed til, hvad "egne" fortællinger og autenticitet egentlig er. Det konkluderes, at konteksten er afgørende for forståelsen af, hvad det vil sige at lytte efter brugernes egne stemmer og for, hvad der genkendes som autentisk. Derved ligger betydningen af at lytte til brugernes fortællinger ikke i deres formodede autenticitet, men snarere i, at deres fortællinger kan fungere som måder at (gen)etablere agency og modfortællinger hos psykiatribrugere.

Randi Boelskifte Skovhus' artikel er baseret på et phd projekt, der har undersøgt professionelles samarbejde om og unges deltagelse i den sammensatte og modsætningsfyldte sag, som uddannelses- og erhvervsvejledning i skolen udgør. Det fremhæves, at der er en række indbyggede modsigelser i lovgivningen omkring undervisning og vejledning, som har betydning for de professionelle samarbejde og for unges deltagelse i vejledningen. Artiklen giver indsigt i, at samarbejdet mellem de professionelle er komplekst og centralt for den måde, vejledningen praktiseres og kan udfolde sig i samspil med skolen. På den måde bidrager artiklen til forståelser for sammensatte fælles sager og modsætningsfuld praksis. Endvidere analyseres det, hvordan de unges forståelser af, hvad vejledning skal bidrage til, har betydning for deres oplevelse af mening og deres deltagelse i vejledningsaktiviteter. Derudover diskuteres spørgsmål omkring social retfærdighed og, hvordan den sociale praksis i vejledning og undervisning ubemærket kan skabe ulige betingelser for forskellige unge, hvilket forstås som situeret ulighed. Afslutningsvist foreslår forfatteren et perspektivskifte fra, at vejledningsaktiviteter primært skal føre til valg af uddannelse til, at de skal have større fokus på den læring, som deltagelse i vejledningsaktiviteter kan bidrage til – hvor læring forstås som en udvidelse af rådighed ift. en social verden, der også rummer uddannelse, arbejde og hverdag.